

УДК 378:004(438)

Jurij PEŁECH

*doktor habilitowany nauk pedagogicznych, doktor nauk Unii Europejskiej,
profesor katedry pedagogiki ogólnej i społecznej oraz zarządzania oświatą
Równieńskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego, Rivne, Ukraine
e-mail: pelekhyurii@ukr.net*

Olha Juzyk

*doktor nauk pedagogicznych, docent katedry nauk przyrodniczych i matematyki
Równieńskiego Obwodowego Instytutu Podyplomowego Kształcenia Pedagogicznego,
Rivne, Ukraine
e-mail: olichkajuzuk@ukr.net*

CECHY PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO NAUCZYCIELI INFORMATYKI W POLSCE

W artykule analizowane są osobliwości przygotowania zawodowego nauczyciela informatyki w Rzeczypospolitej Polskiej. Opisano zalety szkolnictwa wyższego w Polsce. Naświetlono korzyści współpracy szkolnictwa wyższego Unii Europejskiej pod egidą UE i Rady Europy. Zbadano PSKZ, w szczególności nauczyciela informatyki i technologii informacyjnej. Porównano system kształcenia podyplomowego z przygotowaniem nauczyciela informatyki w Polsce i na Ukrainie. Przedstawiono propozycje dotyczące doskonalenia przygotowania zawodowego specjalistów z informatyki na Ukrainie.

Słowa kluczowe: system szkolnictwa wyższego w Polsce, typy polskich szkół wyższych, autonomia uczelni, wolności akademickie wykładowców, stopnie edukacji, nauczyciel informatyki oraz nauczyciel technologii informacyjnej w Polsce, szkolenie podyplomowe z przygotowania nauczyciela informatyki.

Obecnie prowadzone są intensywne poszukiwania najbardziej odpowiedniej treści i struktury zawodowo-pedagogicznego przygotowania przyszłych nauczycieli w różnych państwach Europy, w tym także w Rzeczypospolitej Polskiej. Dla nas duży interes ma doświadczenie tego państwa, jako członka europejskiej przestrzeni edukacyjnej i terytorialnie najbliższego sąsiada Ukrainy, z którym nasz kraj ma wiele wspólnego w aspekcie historycznym.

Kwestię integracyjnych wartości pedagogicznych Europy, realizację prawa do edukacji w państwach Unii Europejskiej, innowacje edukacyjne w ramach procesu bolońskiego badali W. Andruszchenko, Ł. Zahorujko, W. Cypko, O. Juzyk [1; 12]. Przystudiowano państwowe reformowanie usług edukacyjnych w Rzeczypospolitej Polskiej: istotę i kryteria jakości edukacji w Polsce; strukturę zarządzania i finansowania przygotowania kadrów; alternatywę edukacji w Polsce (A. Wasyluk, M. Kiczuła, I. Kraweć, O. Karpenko) [3; 4]. Specyfikę organizacji i kształcenia nauczycieli dyscyplin technicznych i informatyki w Polsce badali T. Barskyj, R. Mońko [2; 8]. Określono koncepcję wartościowo-

sensową przygotowania zawodowego przyszłego nauczyciela przez J. Pełecha [9]. Rozwój świadomości zawodowej i kompetencji zawodowych przyszłych nauczycieli Polski badali M. Frejman i S. Frejman.

Uważny przegląd najnowszych publikacji naukowców krajowych na temat kształcenia zawodowego nauczycieli informatyki w Polsce pokazuje, że ten problem nie był u nich priorytetem. Badania w wymienionych wyżej obszarach wskazują na ich aktualność.

Jednak w artykule chcielibyśmy akumulować różne wizje korzyści systemu edukacji w Polsce, w tym systemu szkolnictwa wyższego; struktury, zarządzania, finansowania i przygotowania kadrów; naświetlić doświadczenie wartościowej konsolidacji edukacji przez Wielką Kartę Uniwersytetów; porównać standardy przygotowania nauczyciela informatyki w Polsce i na Ukrainie, w tym w systemie oświaty podyplomowej.

Aby pracować nauczycielem w różnych typach placówek oświatowych w Polsce, trzeba odpowiadać następującym rodzajom kwalifikacji zawodowych (patrz.tab.1):

Tabela 1 – Kwalifikacja rodzajów specjalności w Rzeczypospolitej Polskiej

1 poziom	Nauczyciele przedszkoli i szkoły podstawowej	Pracownik ukończył studia pierwszego lub drugiego stopnia	3 lub 5 lat studiów	Licencjat lub magister
2 poziom	Nauczyciele gimnazjów	Pracownik ukończył studia pierwszego lub drugiego stopnia	3 lub 5 lat studiów	Licencjat lub magister
3 poziom	Nauczyciele akademicy	Pracownik ukończył studia drugiego stopnia	5 lat studiów	Magister

Trzeba mieć na uwadze, że w Polsce nowoczesny pedagog jest przede wszystkim specjalistą o wysokim ogólnokulturalnym poziomie i orientacji humanistycznej. Jest to intelektualista. Zdolność ta kształtuje się na uniwersytetach i wyższych szkołach pedagogicznych poprzez obowiązkowe studiowanie (niezależnie od wydziału) dyscyplin o ogólnych wartościach kulturowych i humanistycznych. W szczególności, jak zauważył A. Wasyluk, w Polsce państwowe standardy psychologiczno-pedagogicznego kształcenia nauczycieli wynoszą 300 godzin, z nich 90 godz. – studiowanie pedagogiki, 90 godz. – psychologii oraz 120 godz. – metodyki nauczania przedmiotów kierunkowych. Praktykowane również w przygotowaniu nauczyciela kursy z wyboru o przyrodzie, człowieku, społeczeństwie. [4, 95].

A u nas, jak zaznacza J. Pełech, podstawowym czynnikiem kategorialnym, pozwalającym kształtować profesjonalizm przyszłych specjalistów, jest gotowość studentów do rozwijania nowych jakości zawodowego «Ja». «Zasadniczo «Ja»-konceptę określamy jako oceniająco-sensowne (na podstawie składników poznawczych, afektywnych i aktywnych) postrzeganie siebie przez indywidualium, podstawą i siłą napędową którego jest stały samorozwój, ukierunkowany na samoudoskonalenie dla osiągnięcia celów w projektowanych perspektywach zawodowych» [9, 210].

Jak odnotowuje T. Krystopczuk, przygotowanie nauczycieli w Polsce jest prowadzone w dwóch systemach prawno-administracyjnych – publicznym i niepublicznym; w dwóch środowiskach: akademickim (uniwersytety, wyższe szkoły zawodowe, wyższe szkoły pedagogiczne) i edukacyjnym (kolegia nauczycielskie posiadające status szkoły wyższej); w trzech trybach: stacjonarnym, zaocznym, wieczorowym; na różnych poziomach – szkolenie specjalisty (3 lata), uzupełniane magistraturą (2 lata), studia ciągłe magisterskie (5 lat) oraz studia podyplomowe. «Szkolenie ma charakter akademicki, realizowany w ramach jednego przedmiotu specjalizacji uzupełniony przygotowaniem pedagogicznym z psychologii, pedagogiki i dydaktyki oraz 150 godz. praktyki pedagogicznej» [7, 129].

Studia na uczelniach w trybie dziennym są bezpłatne, w trybie wieczorowym – płatne. Instytucje edukacyjne, które są finansowane z budżetu państwa lub samorządu lokalnego, noszą miano Uniwersytetu. Instytucje edukacyjne, finansowane ze środków prywatnych, mają prawo do noszenia nazwy Szkoła Wyższa. W roku akademickim 2013/14 w Polsce działało 439 uczelni (w tym prywatnych), w których studiowało 1,55 mln studentów, pracowało 98735 wykładowców [14].

W Polsce istnieją następujące typy szkół wyższych (klasyfikacja według A. Wasyluk): 1) uniwersytety; 2) politechniki i wyższe uniwersytety techniczne; 3) akademie medyczne; 4) akademie rolnicze; 5) akademie ekonomiczne; 6) wyższe szkoły pedagogiczne; 7) akademie sztuk pięknych (muzyka, teatr, sztuka, film); 8) akademie wychowania fizycznego; 9) szkoły morskie; 10) szkoły teologiczne; 11) kolegia nauczycielskie; 12) szkoły pozarządowe i prywatne; 13) eksperymentalne kolegia techniczne [3, 154].

Polskie uniwersytety mają pełną autonomię w zakresie zarządzania. Sprzyjają temu ustawy – Ustawa zasadnicza o szkolnictwie wyższym oraz Ustawa o dyplomach i stopniach naukowych, przyjęte przez Sejm 12 września 1990 roku, Ustawa o powołaniu Komitetu Badań Naukowych (KBN) w tym sektorze edukacji (12.01.1991).

Najwięcej autonomii uniwersytety mają we wszystkich sprawach działań wewnętrznych i zewnętrznych. Jeśli jest to konieczne, to powołują nowe wydziały i specjalności. Politechniczne i wyższe uczelnie techniczne zgodnie z Ustawą o szkolnictwie wyższym również mają dużą autonomię. Jest możliwość pracy samorządu uczelni; niezależność od państwa; znaczne rozszerzenie praw wydziałów i jednostek organizacyjnych; ustawy i statuty gwarantują osobiste wolności akademickie nauczycieli szkół wyższych; zamiast scentralizowanego zarządzania działalnością uczelni w Polsce działa zapożyczona metoda wpływu na instytucje za pomocą systemu konkursowego finansowania i konkursowej polityki kadrowej.

Rozróżnia się także zewnętrzną autonomię uczelni i wewnętrzną. Zewnętrzna daje prawo uczelni do samorządu pod warunkiem obecności w rozkładzie etatowym uczelni 60 «pełnych profesorów» i więcej. Mogą oni sami tworzyć Statut oraz nowe specjalności i specjalizacje, kształtować i reformować struktury, ustalać zasady selekcji abiturientów i wymagania dotyczące egzaminów konkursowych, opracowywać plany nauczania i programy i t.d. Wewnętrzna autonomia daje możliwość uczelni rozstrzygać zasadnicze problemy rekrutacji studentów; ustalać ilość miejsc studiowania w trybie dziennym i innych trybach studiów; organizować konkursy na stanowiska nauczycieli akademickich i pracowników naukowych [3, 158].

Wykładowcy mają gwarantowany wysoki poziom mobilności akademickiej; mogą swobodnie wyrażać swoje poglądy i opinie; nikt nie może narzucać im swoich metod nauczania lub ideologii.

Artykuł 23 Ustawy 1990 roku i rozporządzenie Rady Ministrów od dnia 27 sierpnia 1991 roku daje uczelniom prawo do otrzymywania i wykorzystania

środków ze źródeł pozabudżetowych. Wysokość opłat za usługi edukacyjne określa rektor. On może je zmniejszyć lub anulować. Te uzupełnienia do Ustawy o szkolnictwie wyższym szybko zaakceptowały uczelnie. Podstawowymi źródłami finansowania uczelni mogą być: sprzedaż usług i wyników badań naukowych; dochód z działalności gospodarczej; sprzedaż usług oświatowych (dydaktycznych); inne źródła (dzierżawienie lokali, przychody typu donacyjnego i t.p.) [3, 160].

Przejście szkolnictwa wyższego Polski na europejski model stworzył korzystne warunki dla rozwoju szkoły wyższej. Uczelnie otrzymały możliwość podjęcia płatnej formy kształcenia studentów.

Należy zauważyć, że pozytywny wpływ na rozwój i становienie wyższego szkolnictwa Polski miało utworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Procesy integracyjne ułatwiło podpisanie aktów (Wielka Karta Uniwersytetów, Konwencja Lizbońska, Deklaracja Sorbonne, Umowa Bologna), co doprowadziło do stworzenia jednolitej przestrzeni edukacyjnej.

W ramach współpracy szkolnictwa wyższego UE pod egidą UE i Rady Europy w Polsce zostały zrealizowane różne programy międzynarodowe: Comet, Erasmus, Tempus, LingWa; ułatwił się dostęp do szkolnictwa wyższego i zwiększenia mobilności akademickiej studentów oraz ich mobilności na rynku pracy w ramach Unii Europejskiej [1, 7].

W Polsce w kształceniu zawodowym nauczyciela informatyki uwzględnione są standardy europejskie. W szczególności, trwałość studiów 3+2, co oznacza dwupoziomowe przygotowanie nauczyciela tej specjalizacji. Student studiuje 3 lata na licencjacie, a potem na 2-letnich magisterskich studiach uzupełniających. Ponadto, do absolwentów uczelni jest szereg wymagań: dokładna wiedza merytoryczna, związana z wybranym kierunkiem studiów i przedmiotami, nauczany w szkole; zarządzanie procesem uczenia się uczniów; zrozumienie procesów zachodzących we współczesnej szkole w relacjach: uczniowie, nauczyciele, rodzina [8, 39].

Odnotujemy, że umowa o współpracy między Polską a Unią Europejską w roku 1991 zobowiązała Polskę do współpracy, mającej na celu zmniejszenie różnic w tworzeniu standardów i certyfikacji poprzez wykorzystanie specyfikacji technicznych i standardów europejskich, procedur walidacji (Europejska norma № 45000, która została przetłumaczona i przyjęta jako PN E № 45013 – Ogólne kryteria odnoszące się do osobistych cech indywidualnych certyfikacji). Absolwenci uczelni powinni odpowiadać standardom PSKZ (Polskie Standardy Kwalifikacji Zawodowych). Oprócz

powyższych wymagań (dotyczy certyfikacji osobistych cech osoby), standard kwalifikacji zawodowych rozpatrywany jest jako norma wymogów na pewnym poziomie kwalifikacji. Obejmuje to: zestaw umiejętności, wiedzy, cech psychologicznych osobowości niezbędnych do wykonywania zadań, określonych przez ten zawód [10, 19–21].

Co dotyczy standardów przygotowania nauczyciela informatyki, to tam też są swoje szczególności. W nim są opisane wymogi do nauczyciela informatyki i nauczyciela technologii informacyjnej. Każdy nauczyciel musi być przygotowany do pracy z technologią informacyjną własnej roboty i pracy z uczniami. Standard takiego przygotowania obejmuje następujące zagadnienia: umiejętność pracy z pojęciami (terminologią), środkami (urządzeniami), narzędziami (programami) i metodami technologii informacyjnej (w skrócie IT); technologia-IT jako składnik umiejętności pracy nauczyciela; rola i wykorzystanie IT w dziedzinie przygotowania nauczycieli; wykorzystanie IT w planowaniu i projektowaniu środowiska nauczania, ocena korzyści i oceniania osiągnięć uczniów; aspekty nauk humanistycznych, etyczno-prawnych, społecznych, związanych z dostępem do technologii informacyjnej oraz jej wykorzystania.

Nauczyciel technologii informacyjnej jest to nauczyciel przygotowany do prowadzenia zajęć z przedmiotu informatyka w szkole podstawowej lub gimnazjum, albo nauczyciel z przedmiotu technologia informacyjna w zakresie ogólnego kształcenia szkolnego. Głównym celem tych zajęć jest przygotowanie wszystkich uczniów, w zależności od wymagań i poziomu kształcenia do zarządzania technologią informacyjną w zakresie korzystania z komputerów i komunikacji, a także do korzystania z tych technologii w nauczaniu innych dyscyplin.

Nauczyciel informatyki – to nauczyciel przygotowany do prowadzenia zajęć z przedmiotu informatyka w zakresie rozszerzonym w szkole ponadgimnazjalnej, które mogą kończyć się egzaminem maturalnym. Jego kompetencje są rozszerzeniem kompetencji nauczyciela technologii informacyjnej o zagadnienia z informatyki, jako dziedziny naukowej [13, 3].

Nauczyciel doskonali swoje umiejętności pedagogiczne pracy w szkole poprzez wykorzystanie IT w: opracowaniu informacji w różnych formach, komunikacji i współpracy z innymi nauczycielami, rozwiązywaniu problemów i prowadzeniu badań naukowych w dziedzinie dydaktyki swojego przedmiotu. Stale rozwija swoje możliwości w zakresie IT i prowadzi działalność w tym kierunku. W zależności od swoich potrzeb edukacyjnych i

zawodowych, głównymi programami w jego pracy są: redaktor tekstowy – dla opracowania dokumentów; edytor zdjęć – opracowanie ilustracji; tabele do analizy danych, wykonanie list i obliczeń; bazy danych – do gromadzenia danych i zarządzania nimi. Przygotowuje materiały i prezentacje multimedialne za pomocą zgromadzonych i opracowanych materiałów w formie elektronicznej. Wykorzystuje IT dostęp do różnych źródeł informacji (lokalnie – na przykład na płytach CD-ROM i on-line), oraz informacje gromadzone i przetwarzane dla swoich celów zawodowych.

Nauczyciel informatyki wyzyskuje możliwości komunikacji IT (na przykład, poczty elektronicznej, grup dyskusyjnych). Komunikuje za pomocą IT z uczniami i ich rodzicami; korzysta z komputera i IT w planowaniu i rozszerzeniu swoich możliwości zawodowych a także dla szkolenia i doskonalenia w różnych formach (stacjonarna i na odległość); stosuje IT w rozwiązywaniu swoich zadań zawodowych oraz doskonalenia metod pracy [13, 6].

W standardach kształcenia nauczyciela informatyki w Polsce są precyzyjnie określone wiedza i umiejętności z IT: nauczyciel stale pracuje nad wzbogaceniem kompetencji informacyjnych (znajomość elementów algorytmiki, programowania i bardziej zaawansowanych możliwości systemów operacyjnych, aplikacji i innego opracowania, w szczególności:

- 1) zna podstawy informatyki elementarnej w dziedzinie: historii, struktury, obszaru i jej zasad. Może wyobrazić relacje informatyki oraz IT z innymi dziedzinami nauk i uczenia się;
- 2) zna i korzysta z zaawansowanych możliwości oprogramowania do celów, dla których zostały zaprojektowane: redaktorów, tablic elektronicznych, systemów zarządzania bazami danych;
- 3) zna wybrane algorytmy klasyczne, które są stosowane, w szczególności, do wykonania obliczeń matematycznych wyszukiwania i sortowania danych lub informacji, które utrzymują je w odpowiedniej formie, w tym słownej, graficznej i przeznaczonej dla komputera [13, 8].

Lekcje informatyki w szkole pogimnazjalnej opierają się o przygotowanie informacyjne studenta w zakresie technologii informacyjnych, zgromadzonych na poszczególnych obiektach technologii informacyjnej w szkole podstawowej i w gimnazjum (przedmiot informatyka), a także w zakresie korzystania z komputera i technologii informacyjnych na zajęciach z innych przedmiotów. Nauczyciel, który prowadzi zajęcia z informatyki, powinien również wziąć pod uwagę zakres wiedzy z technologii informacyjnej, przewidzianej dla szkół średnich. Zajęcia z informatyki powinny być także miejscem

przygotowania uczniów do egzaminów na świadectwo dojrzałości z tego przedmiotu. Tutaj nauczyciel powinien posiadać następujące kompetencje, niezbędne do szkolenia w dziedzinie informatyki, która w starszych klasach obejmuje takie elementy technologii informacyjnej: 1) algorytmika, 2) język i techniki programowania, 3) bazy danych (relacyjne), 4) multimedia 5) sieci komputerowe [ibidem, 11].

Analizując standardy branżowe szkolnictwa wyższego z kierunku 040302 «Informatyka» oraz publikacje naukowców I. Wojtowycza, J. Sikory [5; 11], dotyczące charakterystyki zawodowego przygotowania specjalistów z informatyki na Ukrainie, możemy stwierdzić, że standard branżowy szkolnictwa wyższego z kierunku 6.040302 «Informatyka» ma pewne wady. Niestety, w przygotowaniu bakalarza pozostała wielopredmiotowość, która narusza ideę fundamentalizacji szkolnictwa wyższego. Teraźniejszość stawia zupełnie nowe wymagania do przygotowania wykwalifikowanych specjalistów w branży IT. Aby rozwiązać ten problem, należy zmienić system standardów w zakresie szkolnictwa wyższego zgodnie z nową Ustawą Ukrainy «O szkolnictwie wyższym» i dostosować się do wymogów, stawianych do ucznia ogólnokształcącej placówki edukacyjnej. Koniecznym jest określenie szczegółowej listy oczekiwanych efektów uczenia się. Polskie standardy branżowe przygotowania nauczycieli informatyki oraz nauczycieli technologii informacyjnej są bardziej zrozumiałe, posiadają krótkie i precyzyjne wymogi dotyczące kompetencji zawodowych nauczyciela informatyki. Są one dostosowane do wiedzy, umiejętności i nawyków, które powinien posiadać uczeń szkoły, gimnazjum i przygotowania jego do egzaminu na świadectwo dojrzałości. Poprzez zmniejszenie liczby godzin na wyuczenie dyscyplin, z których mało korzystają nasi absolwenci w pracy, można przejść do systemu 3+2, czyli przygotowanie bakalarza można zmniejszyć do 3 lat; zwiększyć liczbę godzin na naukę przedmiotów w kierunku zawodowym. Przedmioty te mogłaby wybierać sama uczelnia, szybko orientując się na potrzeby absolwentów uczelni i potrzeby nowoczesnego ucznia. Ponieważ właśnie nauczyciel informatyki spotyka się z problemem, że stosowane i specjalne programy, studiowane na uczelni w ciągu 4 lat, mogą pozostać już w przeszłości i nie być odpowiednimi dla uczniów w szkołach. A nauczyciel musi samodzielnie uczyć się nowych.

Jeśli mówimy o nauce przez system kształcenia podyplomowego, to tam są następujące niuanse.

Do analizy wzięliśmy Uniwersytet Wrocławski (link do strony uniwersytetu pod adresem e-mail:

<http://www.rekrutacja.uni.wroc.pl>). Na stronie tej instytucji w zakładce «Kształcenie podyplomowe» wybieramy «Informatyka dla nauczycieli». Zawiera ona informacje dla kandydatów. Szkolenie jest przeznaczone dla absolwentów wyższych studiów zawodowych lub magisterium, jeśli oni studiowali i korzystali z kierunków informatyki, a także dla osób, zainteresowanych w uzyskaniu lub rozszerzeniu wiedzy z informatyki i jej praktycznego zastosowania. W zależności od przygotowania i gotowości do studiów, słuchacze otrzymują pozwolenie na nauczanie w szkołach podstawowych i gimnazjach lub szkołach średnich. Zgodnie z postanowieniem MENiS od dnia 07 września 2004 r. głównym celem kształcenia podyplomowego z informatyki jest przekazanie niezbędnej wiedzy w zakresie IT, przygotowanie czynnych nauczycieli do nauki i stosowania narzędzi IT. Ponadto przyszłych specjalistów przygotowują do wykorzystania technologii informacyjnych w nauczaniu innych przedmiotów, a także do pracy w statusie nauczyciela po szkole. Ważnym celem edukacji jest przygotowanie słuchaczy do roli nauczycieli-konsultantów, którzy korzystają z komputerów na swoich lekcjach.

Studia są stacjonarne. Zajęcia trwają 410 godzin (w tym 60 godzin praktyki pedagogicznej) i obejmują takie przedmioty: «Podstawowe zasady działania i wykorzystania systemów komputerowych oraz sieci», «Elementy programowania i tworzenia aplikacji», «Wybrane systemy użytkowe, i stosowanie technologii informacyjnej», «Algorytmika i rozwiązywanie problemów», «Metodyka nauczania informatyki», «Narzędzia i usługi w Internecie», «Multimedialne wspomaganie dydaktyki» oraz odbycie przez studentów praktyki pedagogicznej różnego rodzaju.

W programie studiów duży nacisk kładzie się na poznanie i wykorzystanie systemów wspomagających nauczanie, w tym na rozwijanie umiejętności pozyskania i udostępniania wiedzy za pośrednictwem sieci lokalnej i rozległej. Warunkiem ukończenia studiów jest zaliczenie wszystkich przedmiotów, zdanie przewidzianych w programie egzaminów, przedstawienie oraz zaliczenie pracy dyplomowej. Absolwenci otrzymują Świadectwo Ukończenia Studiów Podyplomowych w zakresie Informatyki.

Czas trwania studiów: 3 semestry – 350 godzin + 60 godzin praktyki pedagogicznej. Uzyskane kwalifikacje: w zależności od przygotowania oraz ukończonego kierunku studiów, słuchacze otrzymują uprawnienia do uczenia w szkołach podstawowych i gimnazjach lub szkołach ponadgimnazjalnych.

Jeśli porównać z Centrum Kształcenia Podyplomowego i Przygotowania do Studiów Żytomierskiego Uniwersytetu Państwowego imienia Iwana Franki (tryb dostępu do serwisu uniwersytetu: <https://zu.edu.ua/osvita.html>), to według warunków ich wstępu czas szkolenia nauczyciela informatyki 2 lata. U nas to się nazywa uzyskanie drugiego wykształcenia wyższego lub przekwalifikowanie.

Inne centrum szkoleniowe przekwalifikowania i kształcenia podyplomowego Drohobyckiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia Iwana Franki (tryb dostępu do serwisu uczelni <http://ddpu.drohobych.net/centr-perepidgotovki-ta-pislyadiplo/>) oferuje uzyskanie drugiego wykształcenia wyższego ze specjalności Oświata średnia (Informatyka) za 1 rok 10 miesięcy. Absolwent uzyskuje kwalifikację «matematyk-programista, nauczyciel informatyki».

Więc, w systemie kształcenia podyplomowego w przygotowaniu nauczyciela informatyki w Polsce czas trwania studiów jest krótszy o jeden semestr; wykładane przedmioty w większości należą do szkolenia zawodowego i praktycznego.

Ta analiza, więc pozwala zrobić projekcję porównawczą na zawodowe przygotowanie nauczyciela informatyki w Polsce i na Ukrainie w kontekście tych zmian w systemie szkolnictwa wyższego, które są dziś niezbędne. Naturalnie, mamy swój unikalny ukształtowany system szkolnictwa wyższego i strukturę przygotowania specjalistów. Ale równoległa w strategii i konsekwencji polskiego podejścia jest dla nas bardzo wyjątkowa.

Nasze badania nie są wyczerpujące. Perspektywy dalszych badań naukowych widzimy w bardziej szczegółowym porównaniu planów nauczania kształcenia nauczycieli informatyki na uniwersytetach i prywatnych szkołach wyższych w Rzeczypospolitej Polskiej i na Ukrainie; aktywnym badaniu cech przygotowania na uczelniach nauczycieli informatyki i cechy pracy nauczyciela informatyki w Polsce w szkole, gimnazjum i liceum.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Інтеграція цінностей: педагогічний досвід Європи. Стаття перша. Велика Хартія Університетів/ В.Андрущенко// Вища освіта України. – 2013. – № 1. – С. 5 – 8.
2. Барський Т. Дидактичні основи технології підготовки викладачів технічних дисциплін (за матеріалами технічної освіти у Польщі). Автореф. дис. ... д-ра пед.наук: 13.00.04/ Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України/ Т.Барський. К. – 1993.– 43 с.
3. Василюк А. Вища освіта Польщі: структура, управління, фінансування, підготовка кадрів / А.Василюк // Освіта і управління. – К. – 1998. – № 2. – С.154-163.
4. Василюк А. Реформи і гуманізація освіти в сучасній Польщі та шляхи формування особистості вчителя / А.Василюк // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: зб. наук. праць. – К. – 1999. – № 2. – С. 92 – 95.

5. Войтович І. Галузеві стандарти підготовки майбутніх вчителів інформатики. / І.Войтович // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. – 2014. – 2(13). – С. 243-247.
6. Галузевий стандарт вищої освіти України. (2010). Освітньо-кваліфікаційна характеристика: [освітньо-кваліфікаційний рівень] бакалавр. Галузь знань 0403 «Системні науки та кібернетика». Напрямок підготовки 040-040302 «Інформатика». Кваліфікація 3121 Фахівець з інформаційних технологій. 3340 Викладач-стажист / Міністерство освіти і науки України. – К., 32 с.
7. Кристопчук Т.Є. Педагогічна освіта в Республіці Польща: структура та зміст. / Т.Є.Кристопчук // Неперервна професійна освіта за кордоном. – 2013. – № 5.– С. 127- 134.
8. Монько Р.М. Историчний аналіз становлення системи підготовки вчителів «техніки та інформатики» в Республіці Польщі / Р.М.Монько // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Василя Стефаника, 2011. – № 3. – С. 385-390.
9. Пелех Ю.В. Ціннісно-сміслові концепції професійної підготовки майбутнього педагога: монографія / Ю.В.Пелех; за ред. М.Євтуха. – Рівне, 2009. – 400 с.
10. Сисоєва С. Напрями реалізації стандартів професійних кваліфікацій: досвід Республіки Польщі / С.Сисоєва // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 19-23.
11. Сікора Я. Особливості змісту професійної підготовки бакалаврів інформатики / Я.Сікора [Електронний ресурс]. Проблеми методики фізико-математичної технологічної освіти. Серія: Наукові записки. 2015. – Випуск 7 (I). – С. 170-174. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/17162/1/170_znp-2015-04-08.pdf
12. Юзик О.П. (2013). Якісна освіта – одна із умов модернізації системи освіти в Україні в рамках Болонського процесу / Ольга Юзик// Матер. XI Міжнар. наук.-метод. конф. «Забезпечення наступності змісту в системі ступеневої вищої та післядипломної освіти». Нова педагогічна думка. – 2013. – № 1. – С. 50-53.
13. Standardy przygotowania nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej i informatyki (2003). (Dokument przygotowany przez Radę ds. Edukacji Informacyjnej i Medialnej – sierpień) – 15 s. Retrieved from: http://www.math.uni.opole.pl/~ebryniarski/standardy_inf.pdf
14. System edukacji w Polsce w skrocie 2015. (2015). Grudzień 2015. S.11. Retrieved from: http://eurydice.org/pl/wp-content/uploads/2016/01/BRIEF_PL_FINAL2015.pdf

References

1. Andrushchenko V. (2013). Intehratsiia tsinnosti: pedahohichniy dosvid Yevropu. Stattia persha. Veluka Khartiia Universtetiv. Vushcha osvita Ukrainy, 1, 5 – 8.
2. Barskyi T. (1993). Dudaktuchni osnovy tehnologii pidhotovky vykladachiv tehniknykh dystsyplin (za materialamy tehniknoi osvity Polshchi). Avto-ref. dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04. Instytut pedahohiky i psyholohii profesiinoi osvity APN Ukrainy. Kyiv. 43 s.
3. Vasyliuk A. (1998). Vyshcha osvita Polshchi: struktura, upravlinnia, finansuvannia, pidhotovka kadriv. Osvita i upravlinnia, Kyiv, 2, 154-163.
4. Vasyliuk A. (1999). Reformy i humanizatsiia osvity v suchasni Polshchi ta shliakhy formuvannia osobystosti vchytelia. Tvorchia osobystist uchytelia: problem teorii i praktyky: zb.nauk.prats. – Kyiv, 2, 92 – 95.
5. Voitovych I. (2014). Haluzevi standarty pidhotovky maibutnih vchyteliv informatyki. Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: Pedahohika, 2(13), 243-247.
6. Haluzeviy standart vyshchoi osvity Ukrainy (2010). Osvitno-kvalifikatsiina kharakterystyka: [osvitno-kvalifikatsiinyi napriam] bakalavr. Haluz znan 0403 "Systemni nauky i kibernetyka". Napriam pidhotovky 040302 «Informatyka». Kvalifikatsiia 3121 Fahivets z informatsiinykh tekhnologii. 3340 Vykladach-stazhyt. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. – Kyiv. 32 s.
7. Krystopchuk T.Ye. (2013). Pedahogichna osvita v Repyblitsi o Polshcha: struktura ta zmist. Neperervna profesiina osvita za kordonom, 5, 127- 134.
8. Monko R.M. (2011). Istorychni naliz stanovlennia systemy pidhotovku vchyteliv "tekhniky ta informatyki" v Respublitsi Polshcha. Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni Vasula Stefanyka, 3, 385-390.
9. Pelekh Yu.V. (2009). Tsinnisno-smyslovi kontseptsii profesiinoi pidhotovku maibutnoho pedahoha: monohrafia. Yu.V.Pelekh; za red. M.Yevtuha. – Rivne. 400 s.
10. Sysoieva S. (2008). Napriamy realizatsii standartiv profesiinykh kvalifikatsii: dosvid Respubliki Polshchi. Shliakh osvity, 1, 19-23.
11. Sikora Ya. (2015). Osoblyvosti zmistu profesiinoi pidhotovky bakalavriv informatyki [Elektronnyi resurs]. Problemy metodyky fizyko-matematychnoi tekhnologichnoi osvity. Serii: Naukovi zapusky. Vypusk 7 (I), 170-174. – Retrieved from: http://eprints.zu.edu.ua/17162/1/170_znp-2015-04-08.pdf
12. Yuzyk O.P. (2013). Yakisna osvita – odna iz umov modernizatsii systemy osvity v Ukraini v ramach Bolonskoho protsesu. Mater.XI Mizhnarodnoi nauk.-metod. konf. "Zabezpechennia nastupnosti zmistu v systemi stupenevoi vyshchoi ta pislia-dyplomnoi osvity». Nova pedahohichna dumka, 1, 50-53.
13. Standardy przygotowania nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej i informatyki (2003). (Dokument przygotowany przez Radę ds. Edukacji Informacyjnej i Medialnej – sierpień) – 15 s. Retrieved from: http://www.math.uni.opole.pl/~ebryniarski/standardy_inf.pdf
14. System edukacji w Polsce w skrocie 2015. (2015). Grudzień 2015. S.11. Retrieved from: http://eurydice.org/pl/wp-content/uploads/2016/01/BRIEF_PL_FINAL2015.pdf

Пелех Ю. В., Юзык О. П. Особенности профессиональной подготовки учителя информатики в Польше

В статье проанализированы особенности профессиональной подготовки учителя информатики в Республка Польша. Описаны превосходства высшей системы образования Польши. Раскрыто преимущества кооперации высшего образования Евросоюза под эгидой ЕС и Совета Европы. Исследовано PSKZ, в

частности учителя информатики и учителя информационных технологий. Сравнимо системи последнего дипломного образования по подготовке учителя информатики в Польше и в Украине. Изложены предложения по совершенствованию профессиональной подготовки специалистов из информатики в Украине.

Ключевые слова: высшая система образования Польши, типы высших учебных Польши, автономия ВУЗу, академические свободы преподавателей, ступенчатое образование, учитель информатики и учитель информационных технологий в Польше, последипломное образование по подготовке учителя информатики.

Пелех Ю. В., Юзык О. П. Особливості професійної підготовки вчителя інформатики в Польщі

У статті проаналізовано особливості професійної підготовки вчителя інформатики в Республіка Польща. Описано переваги вищої системи освіти Польщі. Розкрито переваги кооперації вищої освіти Євросоюзу під егідою ЄС та Ради Європи. Досліджено PSKZ, зокрема вчителя інформатики та вчителя інформаційних технологій. Порівняно систему післядипломної освіти з підготовки вчителя інформатики в Польщі та в Україні. Викладено пропозиції щодо удосконалення професійної підготовки фахівців з інформатики в Україні.

Ключові слова: вища система освіти Польщі, типи вищих закладів Польщі, автономія ВЗО, академічні свободи викладачів, ступенева освіта, вчитель інформатики та вчитель інформаційних технологій в Польщі, післядипломна освіта з підготовки вчителя інформатики.

Pelekh Ju., Yuzyk O. The peculiarities of IT teacher training in Poland

The problem: university students who are preparing to be specialists in the field of informatics, note that applied and special programs that were studied in universities within 4 years can remain in the past and not be relevant. Teacher is forced to study new ones on their own. The experience of the Republic of Poland as a member of the European educational space and the nearest neighbor of Ukraine, with which our country has much in common in the historical aspect, is of great interest to us. The article analyzes the features of IT teacher training in Poland. The advantages of higher educational system in Poland are described. Graduates from the University of Poland must comply with the PSKZ standards (Polish standards for professional qualifications). In addition to the above requirement, the standard of professional qualifications is considered as a requirement standard for a certain level of qualification. This includes: a set of skills, knowledge, psychological characteristics of the individual, necessary for the tasks, which determine this profession. Each teacher of computer science must be prepared to work with the information technology of his own work and work with students. Today, it introduces fundamentally new requirements for professional training of a qualified specialist in the IT industry. The system of postgraduate education of IT teacher training in Poland and Ukraine is compared. The ideas for the improvement of the IT teachers professional training are presented. To solve this problem it is necessary to change the system of standards in the field of higher education in accordance with the new Law of Ukraine «On Higher Education». The study of new special and applied programs could be chosen by the university itself, quickly guided by the needs of graduates of higher educational institutions; shorten the duration of the bachelor's degree in computer science and the duration of the acquisition of the second higher education in the direction of «teacher of informatics».

Keywords: Polish system of higher education, types of Polish higher educational institutions, the autonomy of the university, academic freedom of teachers, stages of education, computer teacher and teacher of information technology in Poland, postgraduate education of an IT teacher.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2018